

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Bernardina Aldasoro Ormazabal

*Mutiloa,
Gipuzkoa
(1923)*

Aurkibidea

Biografia

Bernardina Mutiloko Troi baserrian jaio zen. Gurasoak zegamarrak zituen: ama Dintibarrena baserrikoa, eta aita Arakamazpikoa. Sei urterekin hasi zen Mutiloko eskolan ikasten. Komunio txikia bertan egin zuen; eta, zortzi urte zituela, Zumarragako izebaren etxera joan zen bizi izatera. Hango mojetan aritu zen ikasten hamabost urte zituen arte. Gerrak Zumarragan harrapatu zuen, eta elkarrizketan garai hartako hamaika istorio kontatu zizkigun. Hamabost urterekin etxera itzuli zen eta baserriko lanetan aritu zen, hogeita bi urterekin ezkondu zen arte.

Zintak

MTL-006

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Pildain Larrañaga, Itziar
- **Data:** 2012-01-05
- **Iraupena:** 61 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberría, Eider

MTL-007

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Pildain Larrañaga, Itziar
- **Data:** 2012-01-05
- **Iraupena:** 49 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

Pasarteak

1. Meatzean ura azaldu zen

- **Erref:** MTL-006/003
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:02:19. **Bukatu:** 00:03:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Meatzariak

Laburpena:

<p>Aitak meatzean egiten zuen lan. Lan txarra zen, eta halako batean ura azaldu omen zen han; horregatik, meatze hartako lana utzi egin behar izan zuten.</p>

Transkripzioa

- Ta ze kontatzen zizun aittak minan ingurun-ta?
- Minen ingurun, ba...
- Lan gogorra zala o...?
- Txarra. Ure azaldu omen zan gero, han. Lehen urik ez, baiño, gero... lehen-lehenago Zeraiñen azaldu emen zien ur horik, eta gero Mutillon zulau zuenen, han irten. Ta gero hareatio minei utzi zioen.
- Ura agertu zalako?
- Bai, ura ikaragarri, e!
- Bai, e?
- Bai.
- Eta ura lur azpitik agertuko zan ura.
- Bai, bai, baiño asko, e.
- Inundau igual.
- Ura uain desaparezzitu da; uain Gabiri alden irten omen zan. Hori gero, este... [zentralak bi] ein zuen.
- Urana.
- Urena, bai. Euzkian fabrikaako, Urretxuko horrek zeuken zentrala, Troitik beheragon.
- Bien, bien.

2. Aitaren lanak meatzean aritu ostean

- **Erref:** MTL-006/006
- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 00:04:33. **Bukatu:** 00:06:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Meatzariak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak

Laburpena:

<p>Aitak meatzean egiten zuen lan, baina lan hura gelditu egin behar izan zutenean, kontratatari aritu zen. Orduan, trenbide bikoitza egiten aritu zen. Han eta hemen aritu zen lanean, eta azkenean Teruelen hil zen.</p>

Transkripzioa

- Nola zan etxeko jirea, lan asko al zeneuketen etxen?
- Etxen, aitte gero, minek geldittu zienen, kontratatari ibiltzen zan lanen. Baten Bizkai alden, besten hor, Araban'e bai, ta "doble vía" hau eitten'e bai. Lehen "vía" bakarria emen zan hemen, nortekoa, eta gero "doble vía"n ibili zan gure aitte. Ni ttikie neola, "doble vía"n.
- Ta kontratatari zertan ibiltzen zan, ba?
- Hartzen zittuen lanak, hola...
- Laguntzailea: Kamiñok ein eta hola.
- Treneko...
- L.: Bai.
- Bien, bien, bien. Eta nola etortzen zan honea "doble vía" itea?
- "Doble vía"?

- Oiñez o biziketan o...?

- Bai, oiñez etorriko zien. “Doble vía”n arten ezkondu baiño lehen, ta hemen apopillo eoten emen zan Urkiztegin, Gabirin, ta geo Motxorron ta horti [hara akabau] arten. Ta geo Pasaian’e ibili zan, Gallartan’e bai, Zikujanon Araban’e bai...

- L.: Maeztu.

- Maeztu ta hoita’re lanen. Ciudad Realen’e bai. Ta atzenen Teruelen hil zan.

- Teruelen?

- Bai.

- Zer zala ta ba, zertan ai zan ba Teruelen?

- Han lanen zebiltzela, afarin bat-eo emen zuen ta hori... batenbatek melokotoi potea bota, ta gurea burun-o hola jo, eta arten jakin ez, baiño gureak diabetes emen zeuken, eta handi seittun...

- L.: O infekzioa sartu o...

- Bai.

- Ta bertan lanen ai zan Teruelen?

- Bai. Ta handi Mutilloati ta...

- L.: Aliaga.

- Aliagan. Jende asko zeuken eamanda beakin, bea ta beakin beste sozio bat Donostikoa’re bai, Dorronsoro, ta jende pillea.

3. Errota zeukaten etxean

- **Erref:** MTL-006/008
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:08:22. **Bukatu:** 00:10:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:

Etxean errota zeukaten, eta ingururako irina ehotzen zuten. Lan horren truke ez zuten dirurik jasotzen; bai, ordea, irinaren zati bat. Irin asko egiten zuten garai hartan. Irina ehotzeko prozesua kontatzen du.

4. Etxeko ogia egiteko prozesua

- **Erref:** MTL-006/013
- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 00:16:12. **Bukatu:** 00:18:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:

Etxean egiten zuten ogia; nola egiten zuten azaltzen du.

5. Eskolako oroitzapenak

- **Erref:** MTL-006/018
- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 00:22:15. **Bukatu:** 00:24:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

Mutiloko eskolako oroitzapenak aipatzen ditu: maisua katalana zen, oso maisu ona. Eskolara joaterako, etxean ikasi zuen irakurtzen. Hainbat maisuren izenak gogoan ditu.

6. Gerra hasieran, ezkutuan ibili behar

- **Erref:** MTL-006/021
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:26:46. **Bukatu:** 00:28:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Gerra garaian, eskolan zebilen Bernardina. Gurasoak eta ahizpa bat beste baserri batera joan ziren. Han, janaria falta zitzaien, eta Troi baserrira itzultzen ziren, errotan irina egitera. 40 egun pasa zituzten hala.

7. Lehengusua Erreterian zegoen gerra garaian

- **Erref:** MTL-006/023
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:29:46. **Bukatu:** 00:30:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Lehengusu bat zerbitzatzen zebilen Erreterian, gerra garaian, mediku baten etxean. Medikua karlista zen, eta gorriak Erreteriarra sartu zirenean, Frantziara egin zuen alde. Lehengusuari 7 duro eman zizkion ihes egin aurretik.

8. Soldaduek etxe batean eragindako ezbeharra

- **Erref:** MTL-006/026
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:33:13. **Bukatu:** 00:34:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

Laburpena:

Gerra garaian, soldaduak baserri batera joan ziren. Atea jo, eta mutil gazterik ez zen etxean. Gizonaren bila zebiltzan; eta ozta-ozta libratu zen hura. Hala ere, aitona zauritu egin zuten bala batekin; eta osaba hil egin zen.

9. Soldaduak etxez etxe jende bila

- **Erref:** MTL-006/028
- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 00:36:31. **Bukatu:** 00:38:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Soldaduak Aztiriara joan ziren gerra garaian, eta han 6 seme-alaba zituen alarguna eraman nahi izan zuten. Baina, azkenean, haren egoeraz errukitu eta utzi egin zuten. Beste zenbait baserritan, ordea, emakumeak eraman egin zituzten.

10. Emakumeei ilea moztu zieten zigor gisa

- **Erref:** MTL-006/030
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 00:40:44. **Bukatu:** 00:41:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Gerran, bonbak bota zituzten Mutiloan. Zenbait lekutan, emakumeei ilea moztu zieten, zigor gisa. Ilea moztu ostean, batzuei galipota bota zieten buruan.

11. Gerrako buruhausteen ostean, familia elkarrekin

- **Erref:** MTL-006/034
- **Iraupena:** 0:02:22. **Hasi:** 00:47:03. **Bukatu:** 00:49:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:

Zumarragatik Mutilora joateko, komeriak izan zituen Bernardinak. Orduan, familia elkartu egin zen, bakoitzak bere arazoak baitzituen. Bernardinaren izeba nazionalista zen, eta etxea erre zioten horregatik.

12. Gerrako zauriak sortutako amorrua

- **Erref:** MTL-006/035
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 00:49:25. **Bukatu:** 00:51:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

Laburpena:

Apaolaza autobusak. Gizon bat soldaduek zauritu zuten. Haren amorruaz eta bizipenez hitz egiten du.

13. Azokara hainbat herritara

- **Erref:** MTL-006/037
- **Iraupena:** 0:00:38. **Hasi:** 00:52:22. **Bukatu:** 00:53:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

Askotan joan izan zen Bernardina Oñatira, astoarekin. Baserriko jeneroa saltzen zuen han, larunbateko azokan. Legazpi, Ordizia, Zumarraga eta Donostiara ere joaten ziren. Azokako bezeroak hainbat lekutatik etortzen ziren.

14. Mutiloko lehenengo irratia eta telebista

- **Erref:** MTL-006/041
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 01:00:02. **Bukatu:** 01:00:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak

Laburpena:

Mutiloko lehenengo irratia eta telebista beraien etxean izan zuten. Auzoko denak elkartzen ziren orduan irratia entzuteko, eta telebista ikusteko. Irrati klandestinoak entzutea debekatua zegoen.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-07-17

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com